

ΣΥΝΟΨΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ

ΣΥΡΡΑΞΗ ΣΤΗ ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ: ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΣΣΕ

Ο πόλεμος στη Μέση Ανατολή σηματοδοτεί μια νέα περίοδο γεωπολιτικής αστάθειας στην περιοχή, με πιθανές σημαντικές επιπτώσεις για τις ενεργειακές αγορές, το διεθνές εμπόριο και τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα. Ήδη, τα πρώτα μετρήσιμα αποτελέσματα εμφανίζονται στον ναυτιλιακό τομέα με ακυρώσεις ή περιορισμούς της ασφαλιστικής κάλυψης πολεμικού κινδύνου και απότομη αύξηση των ασφαλίσεων, με παρατεταμένη αναμονή αγκυροβολημένων δεξαμενόπλοιων και πλοίων υγροποιημένου φυσικού αερίου στην ευρύτερη περιοχή καθώς και με πλοία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων να αντιμετωπίζουν σωρευμένες καθυστερήσεις ή εκτροπή διαδρομών.

Κύρια σημεία

- Ο πόλεμος επηρεάζει ένα κρίσιμο ενεργειακό σημείο της παγκόσμιας οικονομίας.
- Περίπου το ¼ του παγκόσμιου θαλάσσιου εμπορίου πετρελαίου περνά από τα Στενά του Ορμούζ.
- Το βασικό σενάριο οικονομικού κινδύνου είναι μια παρατεταμένη διαταραχή των ενεργειακών ροών.
- Η Ευρώπη είναι ιδιαίτερα ευάλωτη λόγω ενεργειακής εξάρτησης.
- Η Ασία εξαρτάται περισσότερο φυσικά από τις ροές πετρελαίου του Κόλπου.
- Οι επιπτώσεις στο εμπόριο θα προκύψουν κυρίως μέσω ενέργειας, ναυτιλίας και εφοδιαστικών αλυσίδων.

Η σημασία των Στενών του Ορμούζ για το παγκόσμιο εμπόριο πετρελαίου

Τα στενά του Ορμούζ αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα θαλάσσια σημεία στρατηγικής διέλευσης («chokepoints») της παγκόσμιας οικονομίας. Σύμφωνα

με τα στοιχεία της **U.S. Energy Information Administration** , κατά το πρώτο τρίμηνο του 2025 περίπου 20,1 εκατομμύρια βαρέλια πετρελαίου και παράγωγων προϊόντων την ημέρα διέρχονταν από το συγκεκριμένο πέρασμα, ποσότητα που αντιστοιχεί σε περίπου 26,6% του παγκόσμιου θαλάσσιου εμπορίου πετρελαίου (Fourreau, 2026). Για το LNG, περίπου το 20% του παγκόσμιου εμπορίου διέρχεται από τον ίδιο θαλάσσιο διάδρομο.

Σενάριο	Γεωπολιτική εξέλιξη	Ενεργειακές αγορές	Επιπτώσεις στο διεθνές εμπόριο	Μακροοικονομικές επιπτώσεις
1. Περιορισμένη κρίση (short conflict)	Στρατιωτικές επιχειρήσεις λίγων ημερών ή εβδομάδων. Περιορισμένες επιθέσεις και γρήγορη αποκλιμάκωση.	Προσωρινή αύξηση τιμών πετρελαίου και LNG λόγω γεωπολιτικού ρίσκου. Οι αγορές σταθεροποιούνται γρήγορα.	Μικρές καθυστερήσεις στη ναυτιλία και αύξηση ασφαλιστρών μεταφοράς. Οι εφοδιαστικές αλυσίδες προσαρμόζονται χωρίς σοβαρές διαταραχές.	Μικρή επίπτωση στην παγκόσμια ανάπτυξη. Εκτιμάται επιβράδυνση περίπου -0,1 π.μ. του παγκόσμιου ΑΕΠ και μικρή αύξηση πληθωρισμού.
2. Παρατεταμένη ένταση (moderate disruption)	Συνεχιζόμενες επιθέσεις στην περιοχή χωρίς πλήρη περιφερειακό πόλεμο. Αυξημένη ένταση στα Στενά του Ορμούζ.	Πετρέλαιο περίπου 70–80 \$/βαρέλι , αύξηση τιμών φυσικού αερίου και LNG.	Αύξηση κόστους μεταφοράς και ασφάλισης πλοίων. Καθυστερήσεις σε όλες τις θαλάσσιες μεταφορές. Πιέσεις σε όλες τις εφοδιαστικές αλυσίδες και στο κόστος παραγωγής.	Αύξηση πληθωρισμού σε όλες ανεπτυγμένες οικονομίες. Πιέσεις σε όλες τις ενεργοβόρες βιομηχανίες και επιβράδυνση του εμπορίου. Η Ευρώπη είναι η πιο ευάλωτη οικονομία.
3. Περιφερειακή σύγκρουση (severe disruption)	Παρατεταμένος πόλεμος με επιθέσεις σε ενεργειακές υποδομές και συστηματική παρεμπόδιση	Σημαντικό ενεργειακό σοκ. Πετρέλαιο 100–140 \$/βαρέλι , μεγάλη άνοδος	Σοβαρή διαταραχή σε όλες τις θαλάσσιες μεταφορές. Μεγάλες αυξήσεις	Σημαντική επιβράδυνση όλης της παγκόσμιας οικονομίας, αυξημένος πληθωρισμός και πιθανές

	ναυσιπλοΐας στα Στενά του Ορμούζ.	LNG και φυσικού αερίου.	ναύλων και ασφαλιστρών. Διαταραχές σε όλες τις παγκόσμιες εφοδιαστικές αλυσίδες.	αναταράξεις σε όλες χρηματοπιστωτικές αγορές.
--	-----------------------------------	-------------------------	--	---

Τι σημαίνουν τα σενάρια για το διεθνές εμπόριο

Ναυτιλία & ασφάλιση: το «αόρατο σοκ» που φαίνεται πρώτο. Σε περιβάλλον έντονης αβεβαιότητας, οι πλοιοκτήτες προτιμούν αγκυροβόληση/εκτροπή, κάτι που αυξάνει χρόνους μεταφοράς και κόστη. Αυτό λειτουργεί σαν **φόρος στο εμπόριο**: ανεβάζει CIF τιμές, μειώνει περιθώρια, «σπάει» JIT αλυσίδες.

Ενέργεια: παγκόσμια τιμή, άρα παγκόσμιο trade shock. Αν περιοριστούν τα φορτία LNG από Κατάρ/ΗΑΕ ή «σφίξει» η spot αγορά, η Ευρώπη ανταγωνίζεται την Ασία για ευέλικτα cargoes, ανεβάζοντας TTF και κόστος ρεύματος/βιομηχανίας (Bruegel, 2026).

Μακροοικονομία/ζήτηση: από «ελαφρύ» σε «υφεσιακό» σοκ ανάλογα με τη διάρκεια. Σε παρατεταμένη/ευρεία κρίση, το πρόβλημα γίνεται διπλό: supply shock και confidence shock (ING Think, 2026). Αυτό τείνει να ρίχνει trade volumes, να αυξάνει κόστος χρηματοδότησης εμπορίου (trade finance), και να ενισχύει προστατευτικές/“just in case” στρατηγικές αποθεμάτων.

ΕΕ: «διπλό σοκ» (ενέργεια + εμπορική αβεβαιότητα). Η EUISS τονίζει ότι πέρα από την ενέργεια, διακυβεύεται η ελευθερία ναυσιπλοΐας και ευρύτερα στρατηγικά προϊόντα/εφοδιαστικές ροές (π.χ. λιπάσματα) που κινούνται από/όλες τις χώρες προς την Ευρώπη (EUISS, 2026). Αυτό μεταφράζεται σε: υψηλότερα κόστη εισαγωγών, πιθανή αναζωπύρωση πιέσεων σε τιμές τροφίμων και μεγαλύτερο κόστος λειτουργίας για βιομηχανία και λιανικό εμπόριο.

Επιπτώσεις της σύγκρουσης στη Μέση Ανατολή στο διεθνές λιανικό εμπόριο

Η κλιμάκωση της σύγκρουσης στη Μέση Ανατολή μπορεί να προκαλέσει σημαντικές επιπτώσεις στο διεθνές λιανικό εμπόριο, επηρεάζοντας τις αλυσίδες εφοδιασμού, το ενεργειακό κόστος και τη λειτουργία των αγορών. Ένας από τους βασικούς μηχανισμούς μετάδοσης των επιπτώσεων είναι η πιθανή διαταραχή των θαλάσσιων εμπορικών διαδρομών, καθώς τα Στενά του Ορμούζ

αποτελούν μία από τις σημαντικότερες αρτηρίες του παγκόσμιου εμπορίου και της μεταφοράς ενέργειας. Παράλληλα, η σύγκρουση μπορεί να οδηγήσει σε ένα νέο ενεργειακό σοκ. Η αύξηση των τιμών πετρελαίου και φυσικού αερίου ενισχύει τον πληθωρισμό και αυξάνει το κόστος μεταφοράς, παραγωγής και διανομής των προϊόντων. Αρκετοί αναλυτές επισημαίνουν ότι μια παρατεταμένη διαταραχή στην περιοχή θα μπορούσε να οδηγήσει τις τιμές πετρελαίου πάνω από τα 100 δολάρια ανά βαρέλι, προκαλώντας ισχυρές πληθωριστικές πιέσεις, ιδιαίτερα στις ευρωπαϊκές οικονομίες που παραμένουν πιο εξαρτημένες από τις εισαγωγές ενέργειας (in.gr, 2026). Οι πληθωριστικές αυτές πιέσεις έχουν άμεσες επιπτώσεις στη λειτουργία του λιανικού εμπορίου. Από τη μία πλευρά, η αύξηση του κόστους ενέργειας και μεταφορών αυξάνει τα λειτουργικά έξοδα των επιχειρήσεων και μειώνει τα περιθώρια κέρδους. Από την άλλη πλευρά, η άνοδος των τιμών βασικών αγαθών περιορίζει το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών, οδηγώντας σε μείωση της καταναλωτικής ζήτησης για μη βασικά προϊόντα. Οι μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες λιανικού εμπορίου διαθέτουν μεγαλύτερη δυνατότητα απορρόφησης των αυξήσεων κόστους, πρόσβαση σε διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές και πιο ανθεκτικά δίκτυα εφοδιασμού. Αντίθετα, οι μικρότερες επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν μεγαλύτερη δυσκολία προσαρμογής στις αυξήσεις του κόστους και στις διακυμάνσεις της ζήτησης. Ως αποτέλεσμα, τέτοιου είδους κρίσεις μπορούν να επιταχύνουν διαδικασίες συγκεντροποίησης της αγοράς, ενισχύοντας τη θέση των μεγαλύτερων επιχειρήσεων εις βάρος των μικρότερων.

Η κλιμάκωση της σύγκρουσης στη Μέση Ανατολή έχει ήδη αρχίσει να επηρεάζει τη λειτουργία του διεθνούς λιανικού εμπορίου στην περιοχή, καθώς μεγάλοι διεθνείς όμιλοι προχωρούν σε προσωρινό κλείσιμο καταστημάτων και αναστολή δραστηριοτήτων σε βασικούς εμπορικούς κόμβους. Σύμφωνα με δημοσιεύματα διεθνών μέσων, αρκετές πολυεθνικές εταιρείες λιανικής και πολυτελών ειδών έχουν περιορίσει τη λειτουργία τους σε χώρες του Κόλπου, κυρίως λόγω ζητημάτων ασφάλειας, ακυρώσεων πτήσεων και σημαντικής μείωσης της επισκεψιμότητας σε εμπορικά κέντρα (Reuters, 2026). Η περιοχή της Μέσης Ανατολής αποτελεί έναν από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους προορισμούς για το luxury retail και σημαντικό κόμβο αγορών για διεθνείς τουρίστες, γεγονός που καθιστά τη μείωση της κινητικότητας και της καταναλωτικής δραστηριότητας ιδιαίτερα κρίσιμη για τις επιχειρήσεις του κλάδου.

Παράλληλα, οι επιχειρήσεις λιανικής αντιμετωπίζουν επιχειρησιακές προκλήσεις που σχετίζονται με την ασφάλεια των εργαζομένων, τη λειτουργία των καταστημάτων και τη συνέχιση των logistics. Ορισμένες εταιρείες έχουν επιλέξει να διατηρήσουν περιορισμένη λειτουργία με μειωμένο προσωπικό ή να αφήσουν τα καταστήματα ανοικτά σε εθελοντική βάση, ενώ άλλες έχουν κλείσει προσωρινά καταστήματα ή έχουν παγώσει επιχειρηματικά ταξίδια και επενδυτικά σχέδια στην περιοχή (Retail Gazette, 2026).

Ειδική εστίαση: Ελλάδα και ΜμΕ του εμπορίου.

Η άνοδος των τιμών της ενέργειας, των ναύλων και των γενικότερων επιβαρύνσεων μεταφοράς συμπιέζει τα περιθώρια στο λιανικό εμπόριο, το χονδρεμπόριο και την εφοδιαστική αλυσίδα, ιδίως στους κλάδους των τροφίμων, των βασικών αγαθών και των προϊόντων με υψηλή μεταφορική επιβάρυνση. Παράλληλα, αυξάνονται οι ανάγκες κεφαλαίων κίνησης των επιχειρήσεων, καθώς το ίδιο απόθεμα κοστίζει περισσότερο για να αγοραστεί και να φθάσει στην αγορά. Η αυξημένη μεταβλητότητα των τιμών εντείνει επίσης τους κινδύνους ανατιμολόγησης σε παραγγελίες με μεγάλο χρόνο παράδοσης, γεγονός που μπορεί να επιβαρύνει τη χρηματοδότηση του εμπορίου και να δημιουργήσει πρόσθετες πιέσεις στη ρευστότητα των μικρότερων επιχειρήσεων. Τέλος, όσο παρατείνεται η κρίση, τόσο αυξάνεται ο κίνδυνος το αρχικό ενεργειακό σοκ να μετατραπεί σε πιο επίμονη πληθωριστική πίεση, μέσω της σταδιακής μετακύλισης των αυξήσεων στις τελικές τιμές καταναλωτή και της υποχώρησης της εμπιστοσύνης στην αγορά.